

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA A DÁVID FERENC EGYLET

SZERKESZTI:

Dr. BOROS GYÖRGY

FŐMUNKATÁRSÁK:

TARCSAFALVI ALBERT

GYÖRFI ISTVÁN

T A R T A L O M :

A szerkesztő asztaláról	41
A béke-eszme terjedése egyházunkban. <i>Perczelné Kozma Flóra</i>	42
A mi katonáink	45
Bolgár közmondások. <i>Csegezi János</i>	50
Irodalom: Az ember	50
A hadi árvák védelme	52
Nyilvános elszólás. (V. közlemény)	52
Egyházi és iskolai mozgalmak:	53
Új örökös alapítók. — 11 nő lett.	
— Visszatartottuk. — Hadi árva	

leányok otthona. — Gálffy Zsigmond. — Elhunytak. — Új tanító. Levél az északi harctérről. — Levél a harctérről. — Rövid hírek. Pálfi D. Dániel emléke. — Létay Balázs — A várfalvi unitárius egyházköztség javára. — Pálfi K. Albert és neje Dénes Anna, id. Csegezi Zsigmond és neje Pálfi Anna. — Hősi halál. — Biderman János. — Szerkesztői üzenetek.	
---	--

Mennyegzői, konfirmációi s ünnepi alkalommal igen kedves állandó ajándék az imakönyv. **SZIVEMET HOZZÁD EMELEM**, második bővített kiadás írta dr. **Boros György**. E női imakönyvet a sajtó meleg szavakkal üdvözölte, a közönség valláskülönbőség nélkül megkedvelte. **Börkötés** aranyszéllal (barna, sötétkék, fekete) 6 K. **Fehér csont, selyem- és bársony kötés** többféle színben, kiválóan jó papíron 10 K. **Megrendelhető a szerkesztőnél.**

A D. F. E. örökös alapítói.

100—100 koronával.

1. Dr. Brassai Sámuel 400 K.
2. Báró Petrichevich Horváth Kálmán 650 K.
3. Hajós János 220 K.
4. Fekete Gábor Kolozsvár.
5. Dr. Bedő Albert Budapest.
6. Könyves Kálmán Rt. Bpest.
7. Székely László Torda.
8. Ürmössy Jenő Kolozsvár.
9. Csegezy Mihályné Albert Ilka Torda.
10. Raffay András Abrudbánya, I. részl. 40 K.
11. Dr. Boros György Kolozsvár.
12. Toroczkói egyházközség.
13. Ferencz József püspök.
14. Koronabank Rt. 60 K részl.
15. Benke Elek adótárnok Sz.-keresztúr.
16. K. Nagy Béla Kraszna 60 K részl.
17. Farkas Józsefné emléke 60 K részl.
18. Boér Gergely Kolozsvár.
19. Raffay Zsigmond Verespatak 50 K I. részl.
20. Imre József Verespatak 50 K I. részl.
21. Borbély Sándor igazgató (igéret).
22. Dr. Székely Ferenc Budapest.
23. Boncza Miklós Bpest 160 K.
24. Dr. Kőváry László 120 K.
25. Nagyiklódí Tischler Mór Kolozsvár.
26. Mikó Dezső Abrudbánya 50 K I. részl.
27. Thoroczkay Vencel.
28. Kovács József Hmvásárhely.
29. Kovács Józsefné Hmvásárhely.
30. Ajtay Jánosné H.-almás 40 K II. részl.
31. Sipos József m. kir.-adótárnok.
32. Merész Gyula festő Kolozsvár.
33. Nagy Balázs Torda.
34. Dr. Balogh György Torda, 20 K I. részl.
35. Pap László Székelyudvarhely.
36. Székely Miklós Torda.
37. Kisgyörgy Sándor Vargyas, 60 K II. részl.
38. Botár János Budapest.
39. Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank.
40. Id. báró Daniel Gábor főgondnok.
41. özv. dr. Nagy Károlyné Abrudbánya, igéret.
42. özv. Pálffy Jánosné Csegez.
43. Csegezi Taar Balázs emlékére.
44. Csegezi Taar Balázné sz. aranyos-rákosi Biró Polixéna emlékére.
45. Balogh József máv. főellenőr Kolozsvár.
46. özv. Simon Ferencné Kolozsvár.
47. Pálfi Márton tanár, igéret.
48. Reitter Aladár Kolozsvár.
49. Péter Sándor és felesége Bitai Mária.
50. Árkossy Lajos Kolozsvár.
51. Dr. Ferencz József Kolozsvár.
52. Székely János mérnök Kolozsvár.
53. ótordai Weress Sándor Kolozsvár.
54. Szentkirályi Ferenc gondnok, Székelykeresztur.
55. Csegezy Mihály gondnok, Torda.
56. Ballok Károly Kolozsvár.
57. Pákey Lajos Kolozsvár.
58. Dr. Kozma Endre közjegyző, igéret.
59. Dr. Pálffy-József ügyvéd Kolozsvár, igéret.
60. Gyulay Árpád, p. ü. tan. Kolozsvár.
61. Lipkay Arturné Gál Ilona Bpest.
62. Dr. Hintz Györgyné Kolozsvár.
63. Dr. Ferenczy Géza Nagyajta.
64. Székely László Ferencz József püspök 80 éves jubileumi emléke 200 K
65. Báró dr. Daniel Gábor, Ferencz József püspök 80 éves jubileumi emléke
66. Báró Daniel Lajos Vargyas.
67. Péterffy Zsigmond „Ferencz József püspök jubileumi emlékére.“
68. Végh Jánosné Mezőtóhat.
69. Kolozsvári egyházközség.
70. Tibáld József lelkész emléke.
71. Özv. Tibáld Józsefné S.-Sztgyörgy.
72. Józán Miklós esperes Budapest.
73. Abrudbányai Nagy Elemér Szentkereszt.
74. Joó Elek és neje Siménfalva.
75. Dr. Erdődi Endre orvos.

**Akinek valakije a háboruban van, rendelje meg az Unitárius Közlönyt, mert minden unitáriusról meg fog emlékezni.
Nagyon becses foglalatja a székely vitézségnek!**

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

AVALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE

KIADJA: A DÁVID FERENCZ EGYLET

SZERKESZTI:

Dr. BOROS GYÖRGY.

FŐMUNKATÁRSÁK:

TARCSAFALVI ALBERT

GYÖRFI ISTVÁN.

Előfizetési ára: 3 korona. Egy szám ára: 30 fillér. Egyleti tagok 5 évi kötelezettséggel, egy évre 2 koronát, a lapért 1 koronát, összesen 3 koronát fizetnek. Örökös alapítói díj 100 K. Minden pénz Gálfi Lőrincz egyleti pénztárnokhoz küldendő Kolozsvárra.

A szerkesztő asztaláról.

Két háborút folytatunk. Egyiket fegyveres ellenségünkkel, akiket már visszavertünk, legyőztünk, annyira, hogy fölöttünk többé diadalmaskodni nem fognak. Ez fiaink és férjeink dicsősége. A másikat folytatjuk a fegyvertelen, de mégis hatalmas ellenséggel: a szükségkel, mert ez itt leselkedik ránk a házban, az élet körül. Ez gyermekeinket, öregeinket, betegeinket fojtogatja. Ez igás állatainktól, gyermekeink tápláló tejétől, kenyereinktől akar megfosztani. Hol vannak a vitézek, a bátrak, az erősek, akik kiverjék őt, vagy legalább befogják lágasra nyíló éhes torkát? Állatok elé itthon maradott nők, ifjak és öregek. Kézbe az ásót, a kapát, az ekeszarvát. Törjétek föl a földet, helyet a termő magoknak. Ne hagyjatok parlagot, mert akkor kivész a gyökere is. Ti is győzzétek le ellenségünket. Isten nevében, munkára föl!

Berde Mózsza nagy szelleme meglepéssel tekint le unitárius atyjafiaira, mert megértették az ő nagy gondolatát és immár meg fogják tanulni a szorgalom remek példáinak: a méheknek; a paradicsom díszének: a gyümölcsnek tenyésztését, a nép vezérei, a papok. Az Egyház nyitni fog méheskertet és faiskolát a papnövényeknek és néhány esztendő mullva nem lesz fa a falusi kertekben, amely jó gyümölcsöt nem terem, mert az kivágatik és tüzre vettetik.

A béke-eszme terjedése egyházunkban.

Irta: Perczelné Kozma Flóra.

Az Isten úgy rendezte életünket, hogy még a legremesebb korszakban is — kívül-belül telve fájdalommal — érik az embert nagy és szent örömök!

Én is erről beszélhetek, midőn az Állandó Béke Magyar Bizottságának kiváló nőtagja: Mellerné Miskolczy Eugénia beszámol arról a valóban örvendetes tényállásról, hogy a mi unitárius faluinkban milyen lelkes és megértő fogadtatásban részesült a világbéke eszméje és micsoda támogatásban volt része magának előadó tagtársunknak is éppen a lelkész-családok részéről.

Tudtuk mi azt itt Budapesten is nagyon jól, hogy a krisztusi alapon álló korszerű szabadelvű eszméknek nincs kötelességtudóbb, lelkesebb hive, mint a homoródszentpáli lelkészpár: Ürmösi József és agilis, minden szép eszme iránt fogékony felesége, ki a nőmozgalomról tartott előadásaival itteni egyleteink figyelmét is magára vonta. De hogy mindkettő ilyen kitűnő rendezőnek bizonyuljon és hogy a béke-eszme iránti lelkesedésben ennyi társ szegődött hozzájuk a lelkészi körökből is, azt igazán csak most tudtuk meg!

Hogy a nemesen szabadelvű eszmék befogadására mindig előljáró Erdély ma is első sorban befogadja tárt karokkal a legsürgősebb, legaktuálisabb mozgalmakat — azt az az egy körülmény is fényesen igazolja, hogy rögtön 400-nál több tag iratkozott be békebizottságainkba. Jóleső érzéssel vettük mi budapesti unitárius munkások tudomásul, hogy a székelyudvarhelyi vármegye-ház nagytermében az előadás után Ürmösi József is lelkes szavakban dicsőítette a világbéke krisztusi eszméjét és megemlítette, hogy követendő példaként látja maga előtt Giesswein Sándor, a Magyar Béke Egyesület nagyérdemű elnökét, ki e rémes és fogalmakat összezavaró korszakban is rendíthetlen tisztánlátással és kötelességtudással hirdeli a világbéke fenséges eszméjét.

Székelyudvarhelyen kívül előadást tartott még budapesti tagtársunk *Városfalva* községben, Jánosfalva közönségének részvételével, *Homoródszentpálon* Recsenyéd és Homoródszentpéter lakosainak részvételével. Továbbá *Kanácsonyfalván*, *Oklándon* és *Székelyderzsen* óriási érdeklődés mellett. Mint halljuk az előadások rendezésében részt vettek Bakócziné-Kilyéni Erzsébet, a polgári leányiskola igazgatónője, özv. Demeter Dénesné, továbbá Péter

Sándor, Sigmund József, Ébert András lelkeszek és Bartalis Márton tanító.

Ha még megemlítem, hogy budapesti esperesünk: Józan Miklós a karácsonyi ünnepek alatt is hatalmas szónoklatban méltatta a világbékére irányuló törekvés fontos misszióját — és megemlékezem egyházunk áldott lelkű és szívű apostolairól: Ferencz József püspökről — a tipikus béke-fejedelemről — báró P. Horváth Kálmánról, Ürmössy Miklósról, vagy a mi Boros Györgyünkről, ki nem egyszer állt szolgálatában a békeirodalomnak is, — hogy csak néhányat említsék a sok közül — azt hiszem méltán nevezhetem az unitárius egyház mostani vezető szellemét is a béke szellemének, mely következetesen hű maradt nagy apostola: *Channing Ellery* Vilmos világra szóló béketörekvéséhez.

Sokaknak arra a gondolatára, hogy ez mind szép dolog, de nincs most itt az ideje erről beszélni, ezzel agitálni s értünk harcoló és szenvedő katonáink lelkesedését lohasztani — idézek végezetül egy nemrégien elhangzott gyönyörű szónoklatból néhány sort, melylyel Giesswein békeegyesületi elnök feleletet nyújt ezen aggodalomra.

»Ha ma némán küzd is az emberiség, némán teljesíti is hazafiúi kötelességét hazája és az önvédelem szempontjából, ha tüzhelyéhez tér a lövészárkokból, megfog-e elégedni egy régi értelemben vett békével; valószínű-e az, hogy ennyi nyomoruság láttára, nem fogja-e követelni, hogy a nehezen megszületett béke ne csak egy rövidebb vagy hosszabb fegyverszünet legyen, hanem valóságos *világbéke*, a melyhez joga van a kultúrának, a modern embernek, aki végül is nem tekinthető ragadozó állatnak, hanem felsőbb lénynek; aki nem csak testből van, hanem akiben lélek, etikai és morális érzés is lakik! Nem hihetem, hogy ez a mai háborút végig tapasztalt nemzedék bele tudjon nyugodni abba a gondolatba, hogy egy rövid béke után a következő generáció egy új, *még nagyobb* pusztításnak legyen kitéve.

Európaszerte mozgalomnak kell következnie, hogy a béke *állandó* — *világbéke* legyen!«

»Tiltakozom az ellen a felfogás ellen, mintha *időszerűtlen*, vagy pláne *hazafiatlan* volna ma a békéről ilyen értelemben beszélni, mert hiszen itt nem mint politikusok beszélünk az ad hoc békéről, hanem tudományos alapon a világbékéről. Természetes, hogy *nem azért*, hogy *lankasszuk, csüggyesszük katonáink erejét a küz-*

delebenben, hanem ellenkezőleg, hogy megerősítsük őket; mert ha nagyszerű ideált tudunk elébük állítani a világbéke képében, hogy tudják miért küzdenek, esetleg miért pusztulnak, ha azt kiáltjuk oda bátor katonáinknak, hogy küzdelmek nem lesz hiába, véretek nem omlik feleslegesen, mert ebből a nagy háborúból a valóságos és nagy, igaz megértés fog megszületni — azt hiszem, hogy semmivel sem lehet jobban *serkenteni* azokat, akik hősként küzdenek.

A háború borzalmai megisméltődését nem lehet másként elkerülni, mint humanitárius eszmék propagálásával, a világbéke ideáljának célul tűzésével.»

Azt hiszem ezek a lelkes és logikus szavak mindenkit meggyőzhetnek arról, hogy *nem vagyunk hazafiatlanok*, mikor e harcias szellemű korszakban is lelkünk minden érzésével, szivünk minden vágyával a békemozgalom szolgálatába állunk és magunkat felsőbb eredetű, kulturlényeknek tekintjük, kik előbb-utóbb képesek leszünk a magasabb törvényeknek is meghódolni.

Krisztus Urunk akkor árulta el az emberiség iránt érzett legnagyobb hitét és megbecsülését, mikor feltételvéen lelkének végtelen féjlődőképességét, kiadta a legmegtisztelőbb parancsot a világon: »Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok tökéletesek.»

És erre a bizalomteljes, szerető szózatra nem restelli az emberiség még 2000 év után is azt felelni: »Tévedsz! Mi csak külsőleg és technikailag tudunk haladni; mert alacsony indulat, önzés, kapzsiság, tehát *háboru* és más erkölcstelenség »mindig volt és mindig lesz!« Minek nevetessük ki tehát magunkat az *isteni* tökéletesség utáni törekvéssel és utópisztikus mozgalmakhoz való csatlakozással?...»

Csodálatos! Havvalaki csak egy hajszálnyira másképp fogja fel Krisztus Urunk monumentális alakját és titokzatos nagyságu, különböző gondolatokat provokáló egyéniségét — soha még nem bocsálja ezt az átlagvélemény. És ha lelkünket, szivünket, minden érzésünket, egész léletünket Krisztusnak és halhatatlan elveinek szenteljük is, megtagadja tőlünk a »keresztény« jelzöt. De ugyanekkor nem állja Jézus leghatalmasabb törekvéseinek, bizalmának, reménységének, isteni optimizmusának állandóan és következetesen ellentmondani, mintegy degradálva ezáltal igazságot hirdető reális alakját egy mesébe illő, valótlan álmokat látó utópistává!

Hála Istennek, keresztény egyházaink kivétel nélkül

vették fel a harcot a pesszimista pogányság ellen és a békemozgalom szolgálatában álló prédikációk is minden egyházban napirenden vannak. A katolicizmusban tudvalevőleg a békeszerető pápa eszméjét Giesswein prelátnak és Prohászka püspök képviselik első sorban. A református egyházban tudtommal dr. Szabó Aladár és Haypál Benő a főzászlóvivő, kiváló előadásokat hallván magam is tőlük. Az evangélikus egyház budapesti esperes-lelkésze: Raffay Sándor minden béke-ünnepén — május 18-án — a mi unitárius esperesünkkel együtt nagyszabású, lelkesen agitáló egyházi beszédet mond a békemozgalom szolgálatára.

Ezzel dokumentálják egyházaink legjobban, hogy akár valóságos Istennek, a Szentháromság egyik személyének, akár az egyetlen egy Isten megszentelt küldöttének, a Szentlélek legtökéletesebb tulajdonosának tekintik a megváltót — a valóságos, élő, erkölcsi megújítást követelő Krisztus lakozik bennök!

— Tudósítások a nagy világháború résztvevőiről. —

Májay Ervin utolsó fegyverténye elismeréséül, hősi halála után a hadi diszitényes III. oszt. katonai érdemkeresztet kapta.

(33.) **Szent-Királyi Ferenc** ezredes, hadtápkereleti parancsnokot, ki már régebb a katonai érdemkereszt tulajdonosa, a harc-téren teljesített kiváló érdemeiért öfelsége a Ferencz József rend lovagkeresztjével tüntette ki.

(84.) **Dr. Fekete Sándor** segédorvos, főgondnokunk fia, kö-

telessége teljesítése közben szerzett súlyos kiütéses tifuszból föl-
éptülve Kolozsvárt tartozkodik, szülőinél.

(93.) **Dr. Borbély István** hadnagy, jeles egyháztörténet- és irodalomtörténetírónk fölépült második súlyos sebesüléséből, mely 1915 szept. 13-án Orosz-Legyelországban Novo-Alexinecnél érte. Akkor egy orosz golyó nyakán balfelől bement és jobb arcán, a szeme alatt jött ki. Kedélyén és szellemén a háború nem hagyott nyomot, ellenben bécsi kórházi kezeltetése idejét főleg a német theologiai irodalom alapvető művei tanulmányozására fordítva, tovább készült jövő feladataira. Melegen óhajtjuk, hogy minél előbb közénk visszatérve beválthassa terveit és ezzel a működéséhez fűződő szép reményeinket is. Már több, mint negyedévvvel ezelőtt a Signum Laudissal tüntették ki. Jelenleg újra az északi harctéren teljesít szolgálatot.

(108.) **Tánczos Dénes** fiátfalvi 82. gy. ezr. tizedes, részt vett az 1914. évi galíciai ütközetekben és a diadalmas oroszlegyelországi előnyomulásban, míg a Pilicánál megsebesült. Másodszor 1915 június 3-án ment ki a harctérre s aug. 2-án a doberdoi fensíkra vitték, hol vitéz magatartásáért előlépett és II. oszt. vitézségi kitüntetésre terjesztették föl.

(285.) **Máté István**, Máté Lajos firtosváraaljai lelkes fia, posta és távirada-kiadó volt Margitán, Biharmegyében. Hősi halált halt 1914 nov. 2-án a Sary-Sambornál vívott véres ütközetben. Alig volt 19 éves, midőn a mozgósítás kezdetén a hazáért lelkesedve, szülői beleegyezésével önként jelentkezett a 82-ik gy. ezrednél. Már postai állomáshelyéről haza utaztában, *Virágosvölgy* vasutvonal egyik kanyarulójánál, a kettős mozdony által röpitett hosszú vonatnak tengely-gyulását észrevéve, sokaknak veszélyben forgott életét megmentette.

Székelyudvarhelyről a kiképzés után, a 4-ik menetszázaddal október 15-én indult el az északi harctérre. Megelőző vasárnapon, a szintén hősi halált halt *Paget János* vezetése alatt 100-ad magával vett úrvacsorát. Bánatos szülőivel azon napon találkozott utoljára. A búcsuzás fájó keservét alig enyhítette a jó fiúnak férfias nyugodtsággal s harckészséggel tett vigasztalása: „A haza hív minket s mi a kötelességtudás és teljesítés forró vágyával megyünk, de visszajövünk.” Nov. 1-én este tábori tűz mellett írta utolsó sorait, melyekben jelezte, hogy „okt. 29-én volt első heves ütközetünk, amikor a muszka úgy megfutott, hogy máig is utol nem értük. Holnap újra találkozunk. Ha nem írok mosta-

nában többet, azt jelenti csak, hogy nagy munkában vagyunk.“ Nem írt többet. Nov. 2-án d. u. 4 órakor rohamban súlyos gyomorlővést kapott s pár óra alatt kisenvedett.

Káli Nagy Adorján önkéntes írta róla szülőinek, egy a tisztek által is aláírt megható levélben, többek között ezeket: „Kedves fiók elesett, meghalt. Igazi hős volt, aki ragyogó példát adott nekünk a bátor és hősiességre, mely a dicsőséghez vagy a Golgotához vezet mindnyájunkat. Súlyos sebesülése után még 2 óráig élt, de úgy, hogy mérhetetlen nagy fájdalmai közt egyetlen *jaj* szót sem hallatott. Mint igazi hős, úgy halt meg a haza szent nevével ajkain. Magsiratva tettük el, de emléke örökké él köztünk s lelkesíteni fog a kitartó küzdelemre.“ Jeltelen sirja felett virrasztóvívi fájó keserve s a honfiúi kegyelet!

(266.) **Bálint Albert** (csehétfalvi) 1914 augusztus elején az északi harctérre került a 22. honv. gy.-ezreddelel, ahol dr. Kondray Márton tart. hadnagy, mezőbándi nagybirtokos tiszti-szolgája lett, akivel 1914 őszén rövid időre haza került, de dec. 26-án ismét visszamentek s az egész telet Galiciában és a Kárpátokban küzdöttek és szenvedték át. Gazdája, aki századparancsnok volt, 1915 május 7-én halálos betegséggel indult haza a kolozsvári Karolina kórházba, ahol 1915. május 25-én meg is halt. Magával hozta az ő hűségese és bátor Bálintját is, mert az ő hűségének és józan belátásának volt köszönhető, hogy még élve hazajöhetett, minthogy meggyőzte arról, hogy halálosan beteg. Hűségét, bátorságát és értelmes jólelkűségét gazdája avval akarta jutalmazni, hogy halála előtt meghagyta, miszerint minden pénz, — amit a zsebében találnak — holta után a Bálinté legyen. A Bálint józan becsületességét aztán az jellemzi, hogy a pénzt, — amely nagyobb összeget tett ki, mint amekkora őt hite szerint, teljesített szolgálatai után is megillette volna, — addig nem fogadta el, amíg a Kondray apósa Végh János birtokos írásban nem igazolta, hogy milyen úton jutott hozzá. Különben, amint kifejezte, nem mehetne nyílt homlokkal a falujába. 1915 dec. 30-ról ismét a harcterről köszöntötte Kondrayné illdelmes tisztelettel s kívánta, hogy az új esztendő hozzon vigasztalást az elmúlt év nagy csapása és bánata enyhítésére.

Nyárádszentlászlói unitárius katonák.

Nyárádszentlászlói unitárius híveink közül 1915 karácsonyáig 60 ember vonult hadba.

A 62. cs. és kir. gyalogezred kötelékében harcoltak:

(267—290.) *Abodi Sándor* 22 éves, *Berei László* 20 éves, *Danguj Sándor* 42 éves, *Fekete József*, *Fekete Károly* 24 éves, *Fekete Márton* 36 éves, *Fekete Mihály* 30 éves, *Fekete Mihály* 42 éves n.¹ *Fekete Mózes* 30 é. n., *Fodor Ferenc* 23 é., *Kádár János*

¹ é. — éves; n. — nős.

22 é., *Karácson József Mihályé* 35 é., *Karácson Gy. Mihály* 26 é., *Karácson Mihály* 28 é. őrmester, sebesült, *Kelemen János* 23 é., *Karácson Sándor* 24 é. n., *Kovács Ferenc* 25 é., *Kovács Sándor* 31 é. tiszti legény, *Simon János* 29 é. n., *Simon József* 22 é., *Simon Mihály* 26 é. n., *Tóth Károly* 23 é. n., *Tóth Ferenc* 19 é.

A 22. honvéd gy. ezredben harcoltak:

(291—98.) *Fekete Lőrinc* 25 é. n. sebesült, ifj. *Fekete Lőrinc* 19 é., *Karácson János* 42 é. n. *Kovács József* 28 é. n. őrmester, *Kovács Péter* 36 é. n. *Nagy Mihály* 36 é. n. sebesült, *Szócs József* 27 éves, *Tőkés Albert* 38 é. n.

A 12. tábori tüzérezredben szolgálnak:

(299—305.) *Adorjáni Albert* káplár, 28 é. n. *kitüntetve*, *Berei József* 19 é. *Csiki Károly* 33 é. n. *Karácson László* 30 é. n. *Kovács Ferenc* 23 é. *Makkai Dénes* 32 é. n. *Szegedi Ferenc* 28 é. n. *Tóth Kálmán* 19 éves.

Különböző más csapatokban szolgálnak:

(305—316.) *Adorján István* 42 éves nős, divisions-train tizedes, *Berei Gábor* 31 éves nős, csendőr őrmester, *Berei Gergely* 25 éves, 2. cs. és kir. gy. ezr., *Berei György* 21. gy. ezr. 37 éves nős, *Berei Károly* 42 éves nős, 32. gy. ezr., *Bustya József* tengerész tüzemester a Szigetvár hadihajón, *Demeter János* 25 éves, vartüzér; *Lőrinczi Miklós* 82. gy. ezr. 27 éves nős, *Pocok Zsigmond* 42 é. nős, 32. gy. ezr. *Tóth Péter* 30 éves, 5. honvéd ezr.

Orosz fogságba jutottak: a 62. közös gy. ezredből:

(317—22.) *Fekete Dénes* 27 éves nős, *Fekete József* 20 éves, id. *Karácson Ferenc* 34 éves nős, *Moldován (Demián) Sándor* 36 éves nős, *Tóth Károly* 23 éves nős, *Szilágyi Zsigmond* 28 é. nős.

A 22. h. gy. ezredből: (323—26.) *Boér József* 33 éves nős, *Fekete László* 33 éves nős, *Szabó Sándor* 29 éves.

Elesett: (327.) *Tóth Albert* 62. gy. ezr. Szerbiában, 1914. nov. 14.

Nagy János unitárius lelkész adatai alapján.

*

(327—30.) **A Vaska fiúk.** Vaska Béla kökői unitárius lelkésznek négy fia közül 3 mindjárt a mozgósítás kezdetén bevonult. *Béla* Signum Laudist nyert s a híres 44. gy. ezrednek a Berdo magaslat ellen 1915 március 13-án intézett támadásakor eltűnt. Három kis leánya várja haza, *Géza* a 37. gy. ezredben szolgált. 1914 nov. 22-én Szerbiában megsebesült. Most kórházban, irodában van beosztva. *Dezső* a 2. közös gy. ezred hadnagya 1914. nov. 20-án Wolka-Pruziecskánál megsebesült. Másodszor is visszament az északi harctérre. *István* mint a kolozsvári unitár. kollégium VII. oszt. tanulója 17 éves korában önként jelentkezett s 1915 június óta az északi harctéren van, mint a 2. gy. ezr. zászlósa.

(331.) **Fekete Ferenc**, tordátfalvi, 1914 végén a 9. honvéd-huszár ezredbe vonult be, Kolozsvárról. A téli nehéz hónapokban

a Kárpátokban harcolt, tüdőlővést kapott. Nyolc hónapig szenvedett Kolozsvárt, szülőinél, ahol 1915 október 20-án, mint hazánk dicső vitézeinek egyike, meghalt.

(332.) **Márton József** Firtosváraljáról 1915 januáriusban vonult be a 22. honvéd gy.-ezredhez. Márciusban ment ki a harctérre, s ezrede több dicső küzdelmében vett részt. Május 27-én, Galiciában, nagy előnyomulásunk alkalmával, egy rohamban hősi halált halt.

(333.) **Gyarmathi Pál** zászlós, bencédi kántortanítónk fia, mint sz.-keresztúri főgimnáziumunk VIII. osztályos tanulója ment a harctérre. A doberdoi fennsíkron egy olasz gránát által letörött szikladarabb homlokán sebezte meg. Operáltatván, kórházban van.

(334.) **Varga Dénes** a sz.-keresztúri főgimnáziumunk VIII. oszt. növendéke, mint zászlós küzd az orosz harctéren. Elmenelete előtt fényes jelét adta igaz, búzgó unitárius voltának.

(335.) **László Mihály** tanítójelölt, a 22. honv. gy.-ezred vitéz egyévi önkéntes szakaszvezetője, súlyos sebeibe 1915 július 3-án egyik kassai kórházban belehalt.

(99.) **Gálffy Gábor** zászlós a Siemkowice körüli harcokban 1915 nov. 3-án orosz fogságba jutott.

(336.) **Rostás Sándor** felsőszentmihályi áll. tanító, a 62. gy.-ezr. tart. zászlósa 1914 őszéig az ujoncok kiképzésénél volt alkalmazva, majd Kolozsvárt végezvén a tiszti iskolát, 1915 május 1-én kadettspirantná lépett elő és június 3-án, mint szakaszparancsnok ment ki a harctérre. Az első ütközetekben századparancsnoka megsebesülvén, ő vette át a parancsnokságot s e kötelessége lelkiismeretes és bátor teljesítéseért július 1-én egyenesen zászlóssá nevezték ki. A sűrűn ismétlődő, különösen a július 30-i és 31-i ütközetekben tanusított vitéz magatartásáért az I. oszt. vitézségi éremmel tüntették ki. Augusztus 1-én egy gránát előtte csapván le, attól vele együtt még ötön megsebesültek. Kolozsvárt fölgyógyulva újra bevonult ezredéhez s 1915 dec. 1-én másodszor is kiment Oroszországba harcolni. Katonái rajongásig szeretik. Megtörtént, hogy hozzá lopózkodtak azzal, hogy „a Fähnrich úr mellett jobban lehet verekedni.“ (M. F.)

(337.) **Fodor Pál** (várfalvi), ^{széki lakos} örmester. Az 50. cs. és kir. gy. ezred II. gépfegyverosztagjánál szolgált és Ivangorodnál megsebesült. A harctéren 9 hónapig volt mint a II. gépf. oszt. parancsnoka s hősieles magaviseletéért a második osztályú vitézségi éremmel tüntették ki. Megsebesülve a tordai III. számú kiegészítő kórházban épült föl. A közelmúlt karácsony estéjén a kórház egyik termében alkalomszerűleg berendezett imaházban a sebesült katonák nevében szép imát mondott, melyet hőseinkről készült gyűjteményünkben őrizünk.

(338.) **Pálffy Samu** (várfalvi) a 21. h. gy.-ezred szakaszvezetője. Még a mozgósítás elején bevonult Kolozsvárra. Innen

nehány hét múlva kivitték az északi harctérre s jelenleg itt van. Sebesülve még nem volt.

34. **Sándor Mózes** (Kolozsvár). Múlt évi juniusi számunkban (100 l.) édes apja írta, hogy valószínűleg elesett. 1915 november 3-ról Kelet-szibériából, Wladiwostok mellől, Spasskoeból írt szülőinek.

(47.) **Péter Lajos** Bibliát, Unitárius kis tükört és Boros György-féle imakönyvet kért Szibériába, hogy ott az unitárius vallás elveit megismertethesse. A kért könyvek címére elmentek.

(52.) **K. Weress Gábor** megkapta a koronás arany érdemkeresztet, a vitézségi érem szalagján.

(116.) **Vass János** az ellenség előtt tanúsított kiváló magatartásáért megkapta az I. oszt. ezüst vitézségi érmet. Ténylegesítésre jelentkezett.

Bolgár közmondások.

Németből: **Csegezi János.**

Az idő a leggyorsabb ló; jaj annak, ki sörényéhez jól meg nem fogózik.

Az év egy hosszú sötét éjszaka.

Haragjában a szamár úgy szalad, mint a ló.

Még az embernek a saját szenvedése is kedvesebb, mint más szerencséje.

Míg a rókának csak egy foga van, nem szelidül meg.

A ravaszság többet használ, mint a bölcsesség.

Minden paraszt faluban van sirja Krisztusnak.

A víz és az asszonyok akként indulnak, anínt irányítják.

A hallgatagság magát az ördögöt is dühössé teszi.

IRODALOM.

Az ember. Győrfi István teológiai akadémiai tanár templomi beszélgetései. E 80 lapra terjedő csinos könyv a kolozsvári unitárius templomban elmondott 17 beszédet foglal egybe és kínál elolvasásra. Nem *beszélgetések*, ha-

nem fejtegetések, eszmebontogatások, olyan tavaszi rügyfakadások, melyekben duzzad az erő, az éltető és sok gyümölcsöt ígérő nedű. Az ifju szerző az emberhez áll legközelebb, mert magából indul ki, de nem magához tér vissza, hanem keresi az egész embert, mert hiszi, hogy ilyen van s meg is lehet találni, hiszi, hogy ha mindenki keresi, »újjá, szebbé teremtjük a világot«.

Kedves nekünk! a hangja, mert arra az unitárius evangéliumra emlékeztet, mellyel a Channingek, Martineauk, Krizák az embert halottaiból új életre hívogatták és mutogatták az ösvényt, mely a boldogság kapujához vezet, oda, hol »a szeretet fényében tanuljuk megismerni a világot, a világnak isteni emberét«, »a szeretet szentségét, az életnek örök értékeit«.

Szeretjük bátorságát, mely azért készletli háttára, hogy »benne él, benne szenved, a véres, a megsebző, a csontokig, a velőkéig megpróbáló jelenben«. Nem mondjuk, hogy belőle a száz esztendőig szenvedtetett unitárius beszél, erre éppen oly kevéssé gondolt, mint arra, hogy az ilyen beszéd illik a magyar ifjuhoz, de nekünk szabad kiéreznünk szavaiból egyiket is, másikat is.

Tiszteljük hitét, melyet nem mellveréssel mutat meg, hanem látással, messze látással, tovafelé intéssel, hívással a győzelemre, melyben rendületlenül bizik, mert »hiszen lelkünk sajátos erejében«, amely egyszer meggyőz arról, hogy nincs öröm »az örökös holnapra gondolásban«. Azt is hozzá tehetjük: szeretjük, mert nem halljuk ajkáról a szüntelen »Uram, Uram!« kiáltást s mégis érezzük, hogy mindig Istennel jár s előtte hordoz minket is megérezhető közelségben.

Amit ezek körül a vezető eszmék körül különböző címek alatt (isteni gondviselés, látomás, az élet hősei stb.) elmond, a szöszékre vitt új tárgy szerint módosul, de az eredmény mindig egy: bizalom az emberben, mert van hite Istenben.

Akit az egyházi szónoklat történelmi fejlődése érdekel, az a Dávid Ferenc dogmai bizonyító magyarázatai, az Anyedi morális exhortatiói után elindulva az órákra nyuló szövegmagyarázatok, klasszikus és más mytosok földidézés és végére mehetetlen bibliai lakusok ismétlése, részekre osztása, kicövekelése hiányát érezni fogja, mert ez az író ilyesmikkel nem zavartatja magát. Ez is az egyházi szónoklás fejlődéséhez tartozik. Egy a kívánatos dolog,

akár a mezőn, akár a víz partján, akár a gyülekezet házában szól: szívből szóljon a száj és a velőig hasson az igé. Ez a kis könyv — úgy tetszik nekünk — ilyesmire vállalkozott.

A hadi árvák védelme. Irlta: dr. Zombory László, az Erdélyi Pártfogó Egyesület titkára. A hadiárvák elhelyezésének kérdésével sürgősen kell foglalkozni. A *hogyan* ad feleletet ez a csinos füzet, melyet az E. P. E. titkára bárkinek megküld, aki kéri.

Nyilvános elszámolás.

A brassói unitárius templom építésének céljaira tett adományok.

— V. közlemény. —

Pap László 389. sz. gyűjtőívén: Pap László máv. ellenőr 10 K, N. N. 1 K, Borbély Brunó 1 K, Nyári Béla 1 K, Nosnora Loura 1 K, Zanyi D. 1 K, Baczony István 1 K, Lócs József 1 K, Gál Jenő 1 K, Andrásy Árpád 2 K, Olvashatatlan név 1 K, Nemes Ignác 1 K, Gerista V. 1 K, Oláh József 1 K, Lázár Mór 2 K, Gergely Sándor 2 K, Égető testvérek Brassó 5 K, Szőke István lakatos Brassó 5 K, Dr. Balogh József Brassó 5 K, Király Albert kereskedő Brassó 5 K, Brassói Népbank Részvénytársaság (1914) 75 K, Krausz András Brassó 5 K, Szóts Vilmos vállalkozó Brassó 5 K, Ádám Vilmos Brassó 5 K, Dr. Ferenczy Géza egyházköri f. ü. gondnok Nagyajta 100 K, Miklósi István ács Brassó 10 K, Fazakas Dávid iparos Predeál 20 K, Gocsmán Béla közúti kalauz Brassó 25 K, Szöllősy Ferenc kereskedő Brassó 50 K, Bálin? János máv. raktárnok Brassó 5 K, Darkó Gyula máv. kocsimester Brassó 10 K, Tellman Béla férfi szabó Brassó 10 K, Simó István máv. kocsimester Brassó 5 K, Gyulai Mózes máv. váltókezelő Brassó 4 K, Fazakas Ábel Mihály honv. őrmester Brassó 25 K, Darkó Jakab áll. főiparisk. művezető Brassó 10 K, Benedek Lajos cipész 10 K, Székely László ny. unitárius lelkész Torda 20 K, Dr. Vermes István volt brassói egyházközségi gondnok, jelenleg kézdivásárhelyi kir. ügyész gyűjtése: Dr. Knörr Ferenc kir. ügyész Brassó 5 K, Dr. Hantz Mihály vármegyei főorvos Brassó 5 K, Dr. Kecskeméthy Zsigmond törvényszéki orvos Brassó 6 K, Wellmann Samu kir. ügyész 2 K, Kusztrich János kir. törvényszéki bíró 4 K, Gáspár Lajosné kir. járásbíró neje 10 K, Vernes Gyuluska 7 K, Vernes Lacika 6 K, Vernes Bözsike 6 K és dr. Vernes István 50 korona. Halmágyi Gábor kulturmérnök (mint huszárfőhadnagy a harctérről) 10 K, Pálffy András városfalvi jegyző 10 K, Darkó Gyula máv. kocsimester Brassó (2-szor) 5 K, Gocsmán Béla közúti kalauz Brassó (2-szor) 5 K, Dr. Sükösd Zsigmond ügyvéd Hosszufalu 100

K, Kovács Lajos lelkész 10 K. Összesen 682 K. I—IV. közlemény összege 689 korona 75 fillér. Eddigi gyűjtés eredménye 1371 korona 75 fillér.

A fenti kegyes adományokért az egyházközség nevében hálás szívvel mondok köszönetet. Kicsiny a kezdet s vajmi messze még a cél, mely felé törekszünk. De éltet a hit, hogy velünk lesz a jó Isten s ha nemzetünk e borzalmas világháború pusztításaiból egy győzelmes béke áldásával kerülhet ki, táplál a remény, hogy hiveink hagyományos áldozatkészsége s általában a nemes célért tenni és áldozni kész jobb lelkek sokasága segítségünkre jön. Addig is, ha a lélek indításából egyesek filléreikkel felkeresnek, mint a fentiek közül többen tették, nemcsak a mi nagy hálánkat nyerik jutalmul, hanem azt a boldogító tudatot is, hogy az unitárizmusnak ott tettek szolgálatot, ahol arra valóban szükség volt.

Brassó, 1915. január 15.

Kovács Lajos
unitárius lelkész.

Egyházi és iskolai mozgalmak

Új örökös alapítók. A sokféle megpróbáltatás közben vigasztaló és megnyugtató tüneményekkel is találkozunk. Az Unitárius Közlöny pártfogói örvendetesen gyarapodnak. Lapunk a mult számban már 73 örökös alapítót mutatott ki. Abrudbányai Nagy Elemér volt legújabb alapítónk. Azóta megjött a 74-ik Joó Elek és neje síménfalvi lakók személyében. 75-ik gyanánt üdvözölhetjük dr. Erdődi Endre orvos urat. Miután a 80-ik már régen jelentkezett, talán a jövő számban leszünk szerencsések bejelenteni a még hiányzó 4 örökös alapítót.

11 nő lett eddig örökös alapítója a Dávid Ferenc Egyletnek. Köszönettel ismerjük el, hogy a 75 örökös alapító között szép szám. De azt hisszük lehetne nagyobb is. Hiszen a nők lelkesedése és büszgósága mindig nagy volt mi közöttünk. Nőszövetségünk kedves tag-

jaihoz fordulunk jó reménységünk összetett kezével.

Visszatartottuk az Unitárius Közlöny példányait azoktól, akik a lap árával, illetőleg a tagdíjjal hátralékban vannak. Nagy munkát és sok fáradtságot igényel az ilyen korrigálás, de sajnos, meg kellett tennünk. Várjuk a pénzt. A fiókegyleti tagoknak küldjük, mert ezekért a f.-egylet felelős.

Hadi árva leányok otthona fog létesülni Kolozsvárt. Erre már megindult az előkészület. A gyűjtést kedves nőink vették kezükbe.

Gálffy Zsigmond símfalvai birtokos, egyletünk pénztárnokának édes atyja, a szorgalmas és jeles gazda, ki a vidék közéletében is élénk részt vett, elhunyt életének 77-ik évében símfalvai birtokán. Egyházunknak két derék fiut, dekánumkat és a turi

papot nevelt. Egyik fia körjegyző. Részvétünket nyilvánítjuk a gyászoló családnak.

Elhunytak. Özv. *Göncz* Mihályné sz. Nagy Eszter, néhai jeles árkosi énekvezér özvegye, laborfalvi lelkészünk *Göncz* Mihály és bágyoni lelkészünk *Kovács Imréné* édes anyja elhunyt *Sepsiszentgyörgyön* leánya *Óvári Károlyné* házánál 78 éves korában.

Új tanító. *Kobátfalvára* a vallás és közoktatásügyi miniszter kinevezte *Göncz Irénke* okleveles tanítónőt, *Göncz Karoly* lelkészünk leányát. Gratulálunk.

Levél az északi harctérről: Tegnap délután 5 órakor hirdették ki, hogy Montegró letette a fegyvert. Volt nagy éljenzés mindenfelé. A lelkesedés kiterjedt a rajvonalakra is, mert mindenütt elkezdtek tüzelni, világító pisztolyozni és közbe háromszoros „hurra“-kiáltozni. Mindezt tüntetés volt, hogy a muszka tudomást szerezzen a csapataink örömről. Montegró fegyverletétele és béke kérelme az első béke olajághajtás, melyet remélhetőleg követ a többi is. A jó példa ragadós. Mindnyájan új reményekkel nézünk a közel jövő elé, a jó Isten igazságos keze majd felénk hajlik és megáld. Mintha a természet is érezné örömlünket, oly szép verőfényes idővel köszöntötte be a mai napot. Az előbbi nap hózivatarjai elvonultak és most egytormán kéklik a szép napsugarak mellett az ég egyforma azurja.

Doktor S. ...

Levél a harctérről. *Kolozsvári* kolégiumunk két gimnázista tanulója kapta régi tanítójától ezt a kedves

tábori lapot az olasz harctérről: Kedves barátaim! Csillagos éjszakan tábori kunyhómban némán ülök. Gondolataim haza, Magyarországra szállanak, nem mintha megszállott volna a honvágy, hanem, mert ott minden oly édes, minden oly kedves. Látom a két kis teremtést, kik könyveikkel szorgalmaszkodnak; szemeim rajtuk legeltetem, mint egykoron tettem, képzeletben. Szeretném most is ezt, de keblemben van e szent mondat: „A haza minden előtti“. Bevárom büszkén katonasorsom s megállom becsülettel helyem, mint eddig tettem, a dicsők mezején. Én most rovom le először hazám iránti legszentebb feladatom, maguk most meg otthon; de csak úgy, ha szorgalmasan tanulnak. Tehát csak azt mondhatom: tanulni, tanulni és tanulni. Szívvelyes üdvözléssel régi tanítójuk:

Márton Lajos kadett.

Rövid hírek. *Megvonták a hadi segélyt.* Az asszony jelentette, hogy most már eggyel több a gyermek, kér annak is hadi segélyt. Jól van asszonyom. Hát szegény jó ura még mindig a harctéren van? Ott biz' az instálom, pedig még az első nyáron elvitték volt s azóta haza se eresztették. Felírjuk asszony s majd eligazodik. Úgy is lett. Az asszonytól a következő hónapban megvonták a hadisegélyt. — *A kereszturni egyházközség* tég-lagyarából származott üggyel az E. K. T. már négy gyűlésen foglalkozott, a bizottságok is ugyanannyin, de még nincsen végleges megállapodás. — *A kereszturni főgimnázium igazgatósága* a tágas, szép kerteket meg fogja műveltetni

a tanulók segítségével és ellátja magát az élelmezésre szükséges veteményekkel. Helyes és ügyes dolog.

Pálfi D. Dániel emléke. A várfalvi unitárius egyházközség volt érdekes gondnoka emlékére Pálfi D. Ambrus és Pálfi J. Andrásné sz. Pálfi D. Ágnes hálás gyermeki kegyeletük kifejezésére egyszáz korona alapítványt tettek az egyházközség javára. E nemes cselekedettel az alapítók és az elhunyt apa vallásos ragászkodása legszebb kifejezésre jut a régi egyházközséghez. A jó Isten segedelme megáldotta egy hosszú élet szorgalmas munkáját s a gyermekek a szorgalom gyümölcséből ajándékot visznek az Úr oltárára. Pálfi D. Dániel emléke áldott gyermekeitől és egyházközsége minden tagjától egyaránt. Legyenek megáldva az Istentől is azok, kik az ő dicsőségét hirdető egyházat építik.

Létay Balázs szobra alapjára ismét kaptunk *öt* koronát Pálfi Márton főgimn. tanár, jelenleg főhadnagytól. Köszönet érte.

A várfalvi unitárius egyházközség javára a „Halottak emléke“ alapra Nagy Sándor és neje 20 koronát ajándékoztak elhunyt gyermekeik emlékére. Fájdalmukat enyhítse az élőkben talált igaz gyönyörűség.

Pálfi K. Albert és neje Dénes Anna, id. Csegezi Zsigmond és neje Pálfi Anna a várfalvi unitárius egyházközségnek egy-egy díszes úrasztali terítőt ajándékoztak. A vallásos buzgóság tettekben való szép megnyilatkozását az egyház köszönete és Isten áldása kíséri.

Hősi halál. *Máthé* József marosvásárhelyi áll. elemi iskolai igazgatónak, a Székely Tanügy szerkesztőjének s a székelység kiváló vezető munkásának hasonló nevű fia, IV-ik éves építéstan hallgató, a galíciai harctéren hősi halált halt.

Biderman János Biderman József várm. főjegyző kedves, eszes, bátor fia az északi harctéren egy gránátlövéstől hősi halált halt. A bánatos szülőkön kívül a Mikó család és sok jó barát fájlalja az ifjú vitézt, ki lapunknak is több unitárius bajtársáról küldött tudósítást.

Szerkesztői üzenetek. Az *U. Egyház* szerkesztőségének tudomására hozzuk, hogy a főgondnok úr *Szózata* illetékes helyről azzal a fölkéréssel volt beküldve, hogy a lap legelső helyén közöljük. A kérésnek készséggel tettünk eleget, mert abban olyan atyai intést találtunk, amilyent szívesen szoktak fogadni ifjak és kevésbbé ifjak is.

Az egylet pénztárába 1915. december hó 21-től 1916. január hó 20-ig tagsági és előfizetői díjat fizettek: Dr. Molnár Jenő Budapest 915-re, Fóris Gábor Nagyszeben 914—915-re, özv. Nemes Józsefné Ikland 916-ra, Vernes Ferenc a Simoné Torockó 912—915-re, Zsigmond Lőrinc Budapest 915-re, Szigethy Cs. Miklós Kolozsvár 916-ra, Márkos Ferenc Marosvásárhely 916-ra, Weress Ferenc Torda, Májay Béla Wien 915-re, Bacsilla Sándorné Kovászi, Bodri Józsefné Bodola, Létay László Temesvár, Szabó Jenő Ko-

lozsvár, Györke Lajosné Kolozsvár, Kerekes Miklósné Torockó, Rösner Valeria Nagybánya, Hajós Ilkey Zsuzsanna Budapest, dr. özv. Hintz Györgyné Kolozsvár, Folkusházy Sándor Brassó, Sárdi Lőrinc Kolozsvár, Hegedűs Mihály Prázmár, László Gáborné Margitta, Csegezy Márton Beszterce, Gálffy Ferenc Máramarossziget, özv. Pálfi Jánosné Csegez 916-ra, Tóth István Dés, Nagy Elemér Szentkereszt 916-ra, özv. Gálfalvi Samuné Héjjasfalva, Demény Endre Marosludas 911—915-re, Percel Ferencné és Percel Flóra Budapest, Balázs András Sinfalva, dr. Jeney Elekné Nagyenyed, Csongvai Józset Sinfalva 916-ra, Boros Péter Bonyha 912—915-re, Vernes József a Jánosé Torockó 914—915-re, Thorockay Vencel Guraszáda 915—916-ra, Szakmáry Ferencné Görgényszentimre, Végh József Székelykocsárd, dr. Hatala Péter Marosvásárhely, Gyöngyösi Béla Magyarzsákod, Lengyel Ferenc Piski, Sándor Jenő Budapest, Székely Sándor Kolozsvár, Szabó János Szarvas, Tóth Mihály Kolozsvár, özv. Kerekes Ferencné Torockó, Makray Lőrincné Körmöcbánya, Koronki János Alsórákos, Somkerekeli Elek Szék, Nagy Gergely Sepsiszentgyörgy 916-ra, Keresztély Zsigmond Kolozsvár 915-re, Ince Zsigmond Brassó 914—916-ra, Botár János igazgató Torockó 915-re, Szabó Gábor Dicsőszentmárton 910—915-re, Unitárius Közlöny Könyvtára Kolozsvár, Székely Sámuel Dés, Fekete Benjámín Székelyudvarhely, Barabás Ilona Gyalár, Kádár József Dés, Györfi István Homoródszentmárton, Kerekes István Nagyajta, Kelemen Miklós Budapest, Varga Dénes Torda, dr. Varga Béla Kolozsvár, Sófalvi Gergely Gagy, Cseh Kálmán Zilah, Dosztál Kálmánné Dicsőszentmárton, Kerekes István önk. katona, Izsáky Antalné Dés, Kisgyörgy Tamás Bölön 1916-ra, Gál Gábor Szentgerince 913—915-re, Kiss János Apáca 913—916-ra.

Alapítói díjban fizettek: özv. Tibáld Józsefné a maga és néhai férje nevére 75—75 koronát, Nagy Elemér uradalmi intéző Szentkereszt 100 koronát, Ajtai Jánosné Homoródalmás 20 koronát.

Az Unitárius Közlöny céljaira ajándékozott br. P. Horváth Kálmán egyl. elnök ur 40 koronát.

A kereszturi fiókegylet pénztárába fizettek: Barabás Lajos Székelykeresztur, Firtos Áron Gagy 914—915-re, Murvai Lajos Fiatfalva 911—915-re, Sárosi József, Sárosi Józsefné és Unitárius egyházközség Rava 913—915-re.

A fogarasi fiókegylet pénztárába fizettek: Bedő Ferenc, Gellérd Mária 1914-re, Nyiredi Áron, Roth Jánosné, özv. Jancsó Istvánné 914—915-re, Árkosi Tamás, Molnos Lajos, Kiss István, Kiss János, Tövissy Lőrinc, Orosz Jánosné, Mérész Józsefné, Antal Lőrinc, Vass Domokos, Kész Józsefné, Patakfalvi Zsigmond, Orbán Jánosné 1916-ra.

Kolozsvár, 1916. január hó 20-án.

Gálfi Lőrinc pénztárnok.

Az egyesület pénztárába a folyó évi január 20-tól február 23-ig tagsági és előfizetői díjat fizettek: Geréb Dénes Nagylupsa 916-ra, Horváth Miklósné Marosvásárhely 912—916-ra, Érsek Lajos Lónyatelep 910—918-ra, Bodri Józsefné Bodola 914—915-re, Székely Mózes Déva, Ambrus Pál Székelyudvarhely 916-ra, Báró József Székelymuzsna 915—916-ra, Fülöp Mózes Kide 908—911-re, Gombos Eszter Székelykeresztur, dr. Morvay Istvánné Kovászna, Hegedüs Gyuláné Diód, Boc Klára, Kurta Biri, Barta Ágnes, Daragics Ida, Csáki Vilma, Szász István Sepsiszentgyörgy 916-ra, dr. Székely Ferenc, dr. Székely Aladár Budapest, György János Nagyselyk, Fekete Lajos Szászegerbegy, Lőrincy Dezső, Binder Laura, Bede János Kolozsvár, özv. László Gergelyné Szentábrahám, László Sándor Kolozsvár, Gadó Samu Szurdukszoros, dr. Jancsó Ödönné Marosujvár, Kolozsvári Pál Mikés, Szénásy Ferencné Dés, Marosy Ferenc Zombor 916-ra, ifj. Sári Józsefné Füzesgyarmat 914—916-ra, Diószeghy István, özv. Gida Sándorné, Barna Jánosné, ifj. Bálint Lajos, Rozsos Lajos, Kecskeméthy Mihály, Bálint István, Böckfi János, Zsoldi Sándor, id. Sári József, Kincses László, Kincses Lászlóné Füzesgyarmat, Fodor Ferenc Nádasszentmihály, Biderman János északi harctér. Kelemen Lajos Kolozsvár 916-ra, Derzsi Kálmán Érmihályfalva 912—916-ra, Kovács József Kolozsvár, Béla Eszter Ladamos, Kádár Balázs Székelyszentmihály, Bedő Zsuzsanna Mikefalva, Szathmári Miklós Cegléd, Porzsolt Erzsike Nagyajta 916-ra, Gál Ambrus Pozsony 915—916-ra, özv. Farkas Józsefné Kolozsvár, Hackler Árhur Budapest, Marosy József tábori posta 102, Szathmári Lajos, Kozmás, Márton Lajos harctér 916—917-re, Márton József Firtosváralja 916-ra, özv. Szilágyi Józsefné Kolozsvár 915-re, Bauer Teréz 916-ra, Gálffy Ádám Siklód 908—916-ra, Dézsi Dénes Aranyosrákos, Székely Mihály, dr. Székely Ákos Máramarossziget, László Sándorné Szentábrahám, Jakab Géza Kolozsvár, Csegezy Pál Lugos, Csipkés Árpád Marosvásárhely. Kiss Istvánné Sepsikőröspatak 916-ra, Rédiger Béla Kolozsvár 915—916-ra, Koncz József Szilágycseh 914—915-re.

Alapítói díjban fizettek: Joó Elek és neje Siménfalva 100 koronát, dr. Erdődi Endre Nagysármás 100 koronát, dr. Hintz Györgyné Kolozsvár 100 koronát, Páll Márton Kolozsvár 50 koronát.

Az Unitárius Közlöny perselyébe ajándékozott Ambrus Pál Székelyudvarhely 1 koronát, Kincses László Füzesgyarmat 5 koronát, Derzsi Kálmán Érmihályfalva 4 koronát, Hackler Árhur Budapest 3 koronát, Márton Lajos harctér 1 koronát, Jakab Géza Kolozsvár 2 koronát. Fogadják az egyesület köszönetét.

Kolozsvár, 1916. február hó 23-án.

Gálfi Lőrinc pénztárnok.

Theologiai ujdonságok!

- „Amit a lélek mond“. 58 evangéliomi elmélkedés átdolgozások nagy írásmagyarázók műveiből. Összeállította: Bitay Béla dévai lelkipásztor. Ára 4 korona.
- „Kommentár, Náhum, Haggai és Zakarjah próféták könyvéhez“. Irta: Dr. Kecskeméthy István ref. theol. tanár. Ára 2 korona.
- „Korszerű bibliai magyarázatok II-ik kötete“. Irta: Torró Miklós ikafalvai ref. lelkész. Ára 2 korona. Az első kötet is kapható még. Ára 2 korona.

Vallásos irányu irodalmi ujdonság:

- „Brassay Zoltán jogász úr kálváriája“. Inkább diákoknak írta: Torró Miklós ikafalvai r.f. lelkész. Ára 60 fillér.
- „Kamm Adél“. Irta: Seippel Pál. Fordította: Földváry Elemé. Ára 2 korona 50 fillér.

Kaphatók: KÓKAI LAJOS könyvkereskedésében

Budapest IV., Kammermayer Károly-utca 3. szám.

Egyesült

Könyvnyomda
Részv.-Társ.

Kolozsvár

Telefon: 856.

Ferencz József-út 85